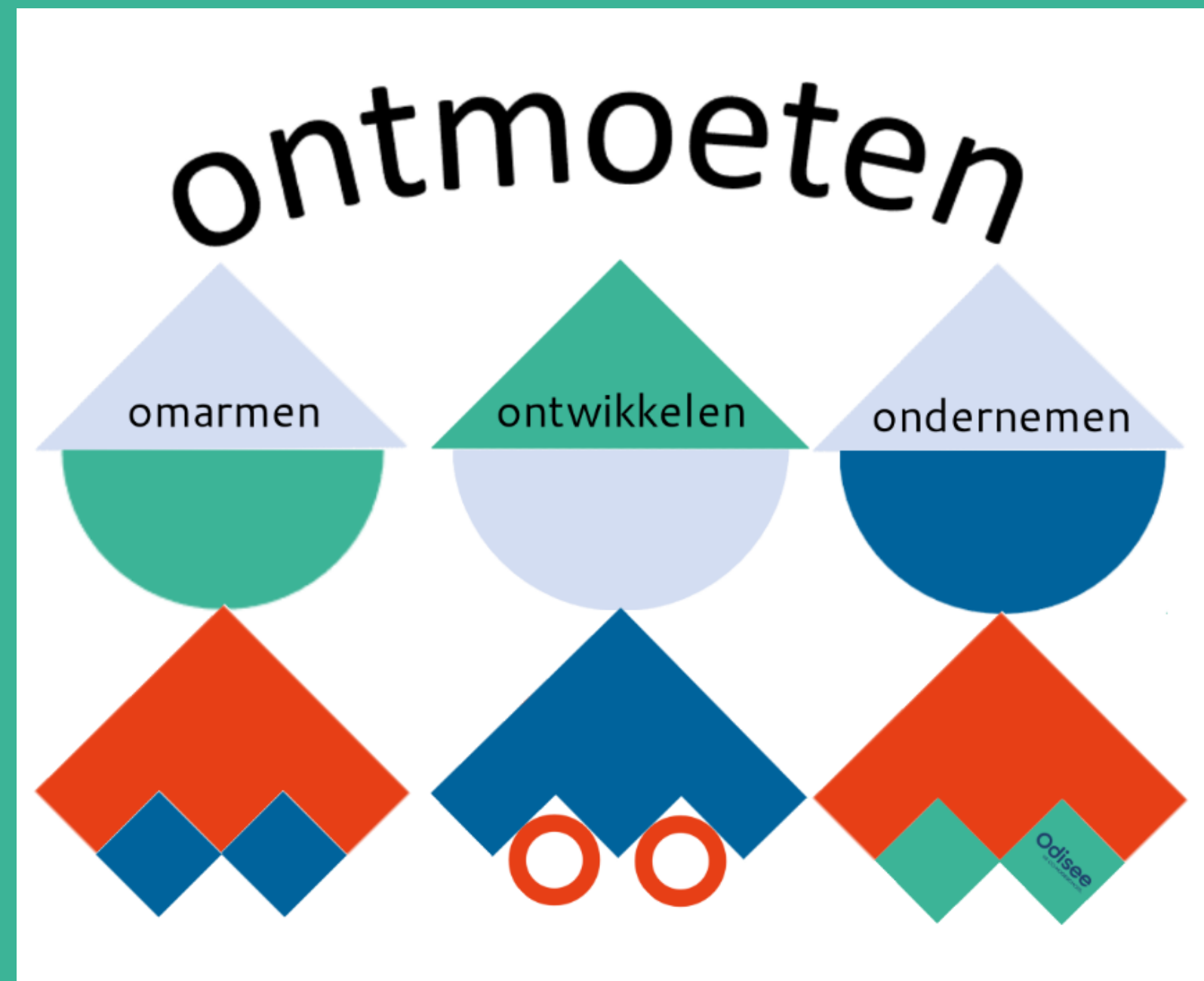

basismodule taalbewust lesgeven

O-dag, 8 september 2022

Duurzaam - een leven lang Ontwikkelen

- (1) motiverend leerklimaat als basis voor studiesucces
- (2) praktijkgericht onderzoek als motor voor innovatie
- (3) duurzame campussen
- (4) efficiënte werking creëert ruimte voor ontwikkeling
- (5) evenwicht tussen leven en werken

Inclusief - verschillen Omarmen

- (1) breder scala lerenden en afstuderenden
- (2) vaardig in differentiatie: én uitdagen én ondersteunen
- (3) samenwerkend leren
- (4) sociale binding
- (5) living campus als open huis

Wendbaar - toekomstbestendig Ondernemen

- (1) regisseur van eigen leren en loopbaan
- (2) DIW-competenties voor de 21ste eeuw
- (3) voeling met nieuwe evoluties, antennes naar buiten gericht
- (4) vanuit open kaders flexibel toewerken naar doelstellingen

in Cocreatie - customer intimate Community=
wat ons typeert

(1) vaardig in cocreatie intern

(2) vaardig in cocreatie extern

AUTONOMIE-
ONDERSTEUNEND
LEIDERSCHAP

WENDBARE,
EFFICIËNTE &
COCREATIEVE WERKING

DIW in C

IKCO

Odisee 2027

AUTONOMIE-
ONDERSTEUNEND
LEIDERSCHAP

WENDBARE,
EFFICIËNTE &
COCREATIEVE WERKING

DIW in C

HANDELINGSPRINCIPES:
Duurzaam, Inclusief,
Wendbaar in Cocreatie

MISSIE: open **gemeenschap** van **studenten**,
onderwijs- en werkveldprofessionals die samen
leren, onderwijs maken en onderzoek doen.
VISIE: co-hogeschool - **talentcommunity in actie**.
Kritische wereldburgers die zich **engageren in de**
maatschappij, met een **op duurzame innovatie**
gerichte attitude. **Ondernemende professionals**
die **samenwerken en levenslang leren**.

Odisee 2027

IKCO

ONTWERPPRINCIPES met daaronder RESULTAATSCRITERIA

- Lean en wendbaar onderwijs en dienstverlening
- Eigenaarschap – de lerende aan zet
- Evalueren om te leren
- Actief leren in authentieke en co-creatieve contexten

Lean en Wendbaar onderwijs en dienstverlening

- **Professionele kern (essentie) en Odiseebrede leerresultaten**
- **Opleidingsstructuur geconcretiseerd (na afstemming stakeholders)**
- **Inclusief en transparant**
- **Leerwinst als basis voor leeractiviteiten**
- **Agendaruimte**
- **Digitalisering: tijd- en ruimte-onafhankelijk leren**
- **Naamgeving OPO's**

Eigenaarschap, lerende aan zet

- **Onthaaltraject** (venster of leerlijn)
- **Keuzebeleid** (eigenaarschap over leerproces vergroten)
- **Stijgende verantwoordelijkheid**
- **Pull ipv push**
- **Gemeenschappelijke stam vs. keuze-mogelijkheden**

Evalueren om te leren

- **Toetsbeleid** (formatief, geïntegreerd; eigenaarschap; zelfevaluatie; feedback)
- **4 of meer ogen**
- **Valoriseren van informeel leren**

Actief leren in authentieke cocreatieve contexten

- **Groeipad naar cocreatie**
- **Contact werkveld** (in onthaal)
- **Collaboratief leren**
- **Variant werkplekieren**
- **Projectgebaseerd leren**
- **Praktijk is vertrekpunt en sluitstuk**
- **Interprofessioneel project**
- **Deelname onderzoek**
- **en dienstverlening**

Maak kennis met het
TAALTEAM!

taalcoach An

Coördinator Talenbeleid

123-tje: Ans favoriete...

- 1.plek: Daknamse bossen
- 2.gezegde: *Kies een baan waarvan je houdt en je zal nooit meer een dag in je leven hoeven te werken.* (Confucius)
- 3.woord: sisu

Maak kennis met het
TAALTEAM!

taalcoach Riet

@ graduaat MarCom / AA / ICT + Lerarenopleidingen

123-tje: Riets favoriete...

1. plek: Meerdaalwoud & the white cliffs
2. boek: *Lessons of a Turtle*
3. woord: kintsukuroi

@CVOotje

Maak kennis met het
TAALTEAM!

taalcoach Leonie

@ graduaat Maatschappelijk Werk

123-tje: Leonies favoriete...

- 1.plek: Mechelen / tent in de bergen
- 2.boek: *Wild* - Cheryl Strayed
- 3.woord: Fernweh (ich ❤️ Deutsch!)

Team Odisee_Taalsterk #VGC
An De Moor - Riet Vanhoutte - Leonie Van Lierop

inschrijven nieuwsbrief

odisee_taalsterk

3 werven talenbeleid

"Meertaligheid
troef" als
vertrekpunt!

En jullie?

Leonie Van Lierop + 2 • 2d

Taalbewust lesgeven @ O-dag

door: Taalteam Odisee

1. Vanuit welke rol neem jij deel aan deze sessie (docent, ontwikkelaar van lesmateriaal, leidinggevende,...)?

+

als docent

als docent

2. Op een schaal van 1 tot 4, hoe vertrouwd ben je met taalontwikkelen lesgeven (1 = niet / 4 = expert)?

+

1

1

3. Met welke talige uitdagingen bij jouw publiek word jij geconfronteerd?

+

Nog geen ervaring (als startende docent)

Ik zie gewoon dat sommige studenten heel veel fouten schrijven

4. Welke vraag i.v.m. taalontwikkelen lesgeven (TOL) wil je aan het eind van deze sessie 'opgelost' zien?

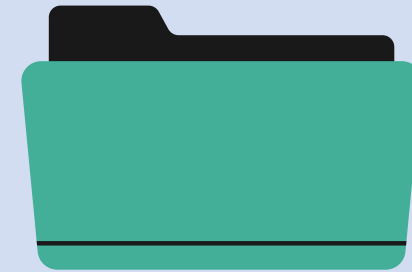
+

Geen concrete vraag, ik kijk vooral uit naar de tips en handvaten en hoe ik deze in de praktijk kan inzetten.

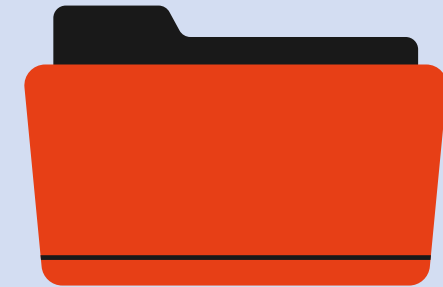
wat wordt juist bedoeld met taalontwikkelen lesgeven?

Programma

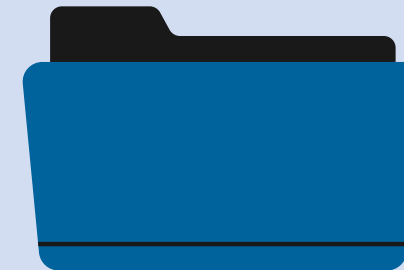
8 SEPTEMBER 2022

taal

ontwikkeland

lesgeven

programma

taal

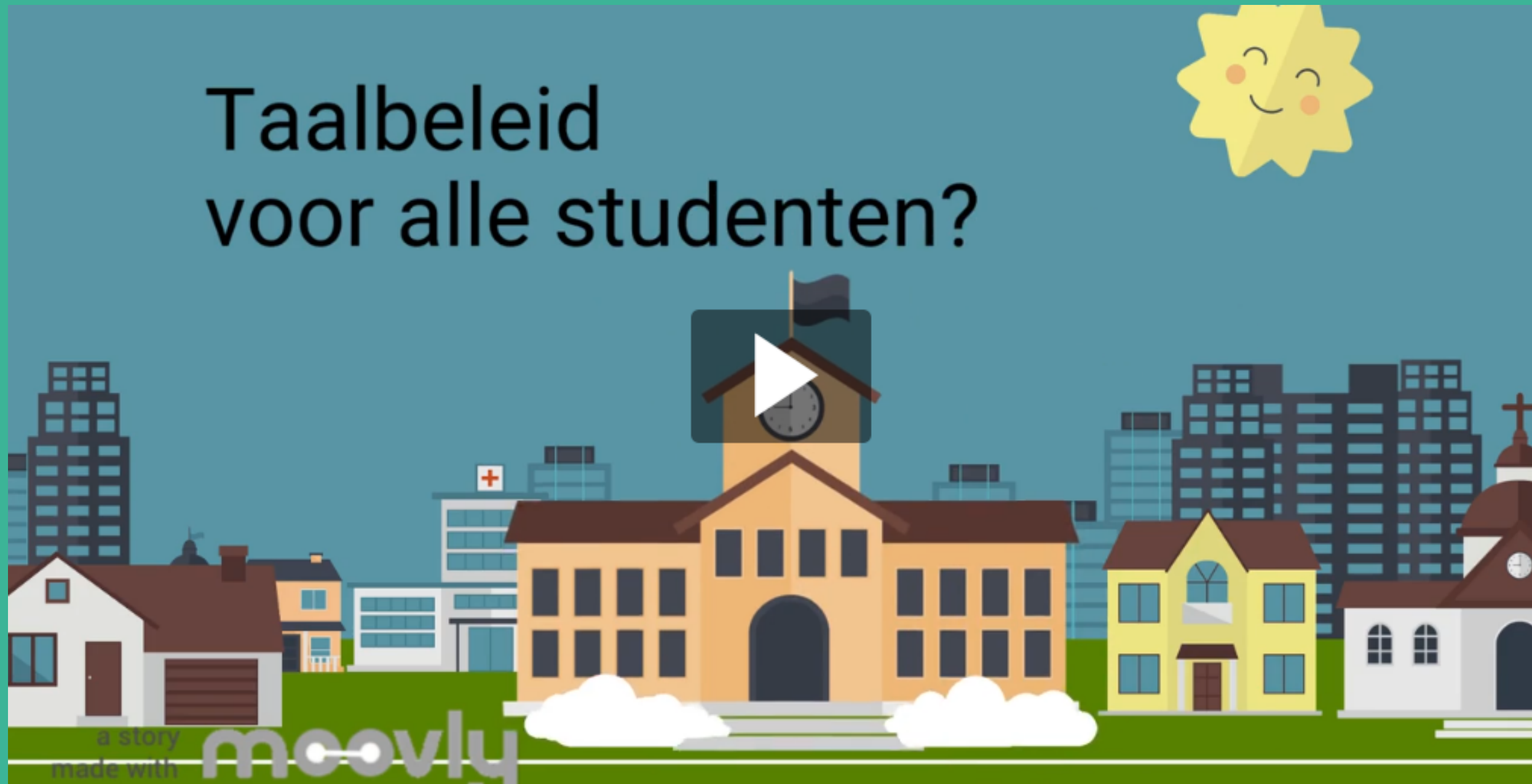
A close-up of a globe showing the Eastern Hemisphere, including Africa, Asia, and Australia. The globe is held by a hand, with the fingers visible at the bottom. The map is colorful, with countries in various shades of yellow, orange, red, and green, and oceans in blue. The text is overlaid on a light blue rectangular box on the left side of the globe.

**De grenzen van mijn taal
zijn de grenzen van mijn
wereld.**

— Ludwig Wittgenstein

Introductie door An De Moor...

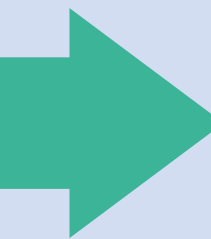
Taalbeleid
voor alle studenten?

Taalbeleid

Tekstdekking en tekstbegrip

Achtergrond

Wie zich in een nieuwe taal uit de slag wil trekken, moet over een ruime woordenschat beschikken. Een lezer moet ongeveer 95% van de woorden in een authentieke tekst kennen om tot tekstbegrip te kunnen komen³. Omgerekend in aantal woorden betekent dat zo'n 5000 lexicale items. Voor anderstalige jongeren, die zich voorbereiden op een schoolloopbaan in deze nieuwe taal, volstaat dit aantal niet. Zij hebben ook nog enkele honderden school- en vaktaalwoorden nodig.

Het is, niet in het minst voor laaggeletterde jongeren, onbegonnen werk om op korte tijd zoveel woorden te leren. Wel is het haalbaar om een brede, stevig verankerde basiswoordenschat te verwerven. Dit faciliteert het latere woordleren en kan via expliciete, weldoordachte en rijke woordenschatinstructie gestimuleerd worden.

Casteleyn, J.; Trioen, M. (UAntwerpen, 2018)
& Mondria, J.-A. (2006).

Oriënt+

Onthaal van een nieuwe medewerker/ werkplekstudent/...

Hoe het niet hoeft te zijn...

Hoe het ook kan...

Checklist klare taal (1)

De Nederlandstalige gesprekspartner ...	Check?
...gebruikt eenvoudige/contextgebonden woorden	
...gebruikt transparante woorden	
...is voorzichtig met: - formele taal - Belgische begrippen - afkortingen - dialect	
...vermijdt overbodige woorden en info	
...vermijdt figuurlijk taalgebruik/humor	
...gebruikt korte zinnen	
...gebruikt instructietaal	
...gebruikt correct Nederlands en praat niet krom (geen tarzantaal)	
...controleert begrip	

Checklist klare taal (2)

De Nederlandstalige gesprekspartner ...	Check?
...spreekt traag en duidelijk	
...geeft voorbeelden	
...stelt de juiste vragen om te checken of alles begrepen is	
...moedigt de anderstalige aan om Nederlands te spreken: - geeft tijd - maakt oogcontact - gebruikt bemoedigende woorden - schakelt niet dadelijk over naar een andere taal	
...houdt rekening met de voorkennis en taalkennis van de anderstalige	
...geeft gerichte info om zijn doel te bereiken (wie wat wanneer)	

programma

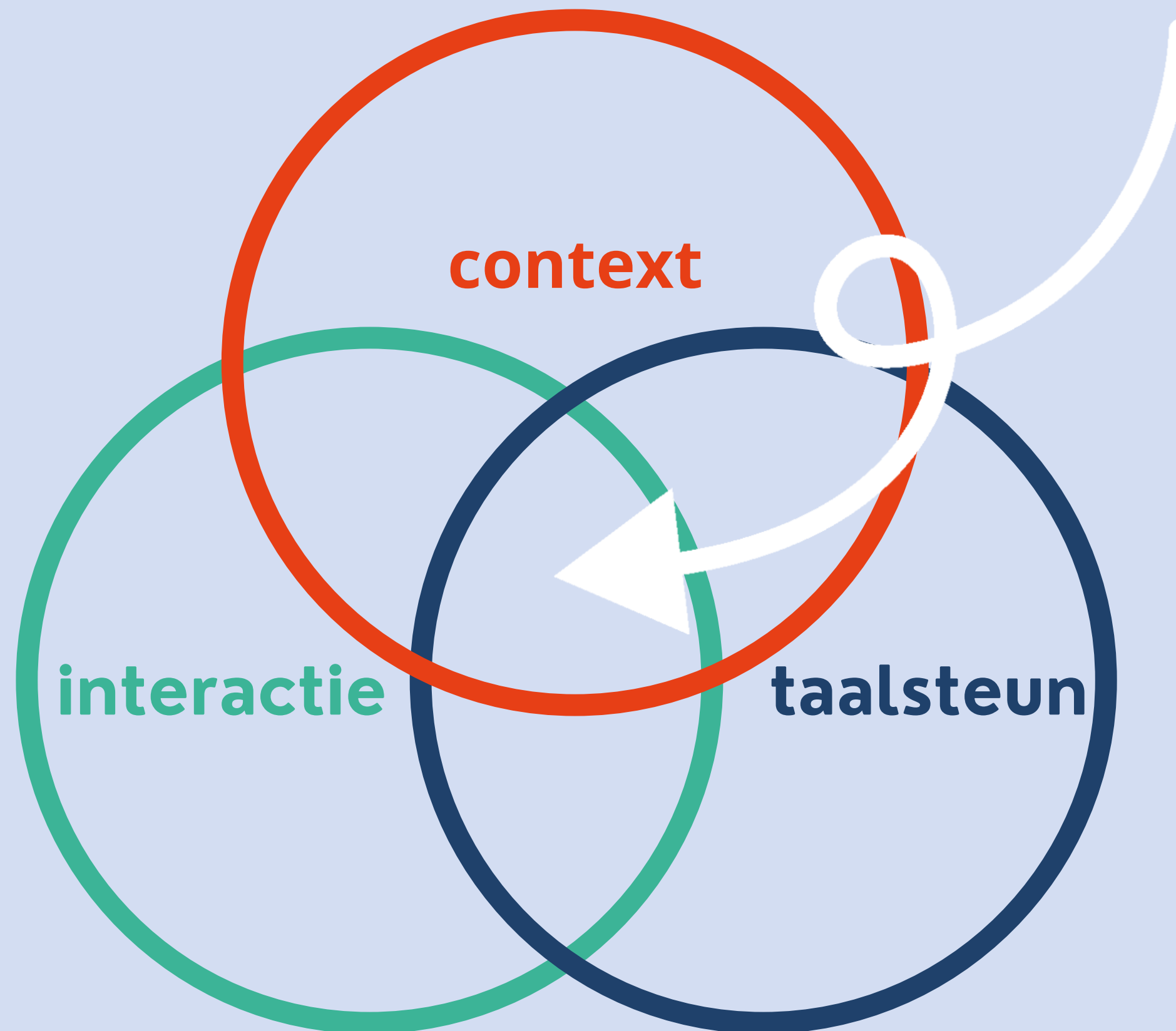
ontwikkelen

Wat is TOL of TaalOntwikkeld Lesgeven?

"Taalontwikkeld onderwijs is een manier van lesgeven waarin elke docent - ook de niet-taaldocent - nadrukkelijk een rol speelt in het stimuleren en begeleiden van het proces van taalontwikkeling van studenten."

Wilma van der Westen

3 pijlers

doel: integratie van vakinhoud en taal

1
context

1 kernvraag:

**Schep jij als docent de
gepaste context voor
de nieuwe leerstof die je
aanbrengt?**

Hoe schep jij als docent de **gepaste context** voor de nieuwe leerstof die je aanbrengt?

Hoe schep jij als docent de **gepaste context** voor de nieuwe leerstof die je aanbrengt?

- Ik gebruik voorkennis van de studenten als kapstok.
- Ik sluit aan bij de interesse van de studenten.
- Ik zorg voor betrokkenheid bij het onderwerp.
- Ik geef voorbeelden.
- Ik vraag voorbeelden.
- Ik kader mijn les in een lessenreeks.
- Ik leg verbanden met de latere beroepssituatie.

Hoe schep jij als docent de **gepaste context** voor de nieuwe leerstof die je aanbrengt?

[Voorbeeld docent Chemie](#)

2 interactie

2 kernvragen:

- Is er voldoende tijd voor taalproductie in interactie?**
- Is jouw taalaanbod rijk, verzorgd en afgestemd op de studenten?**

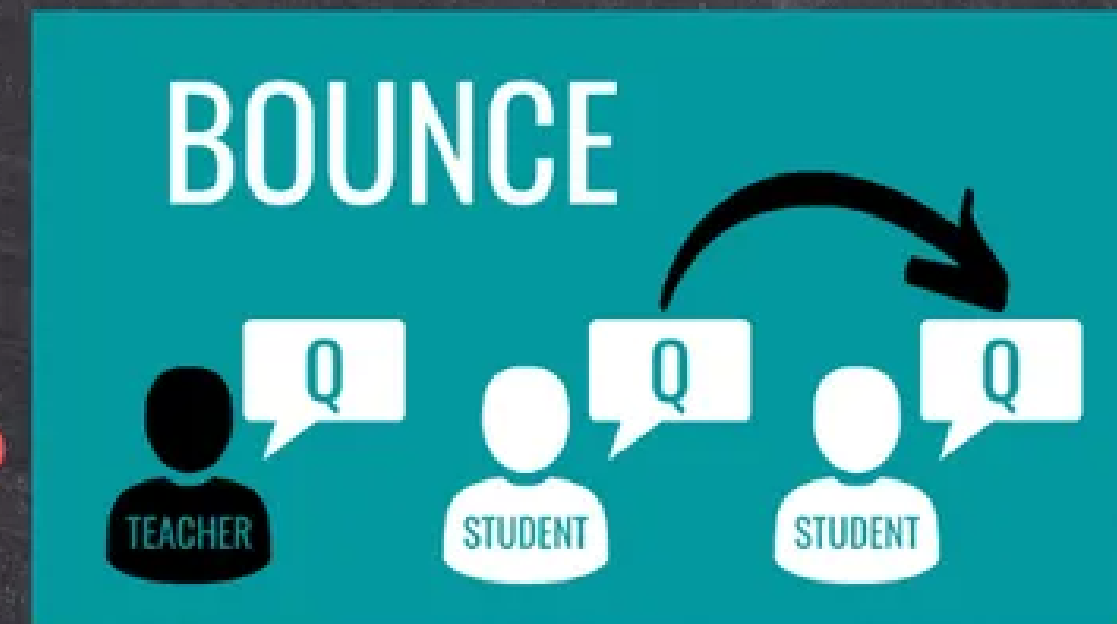
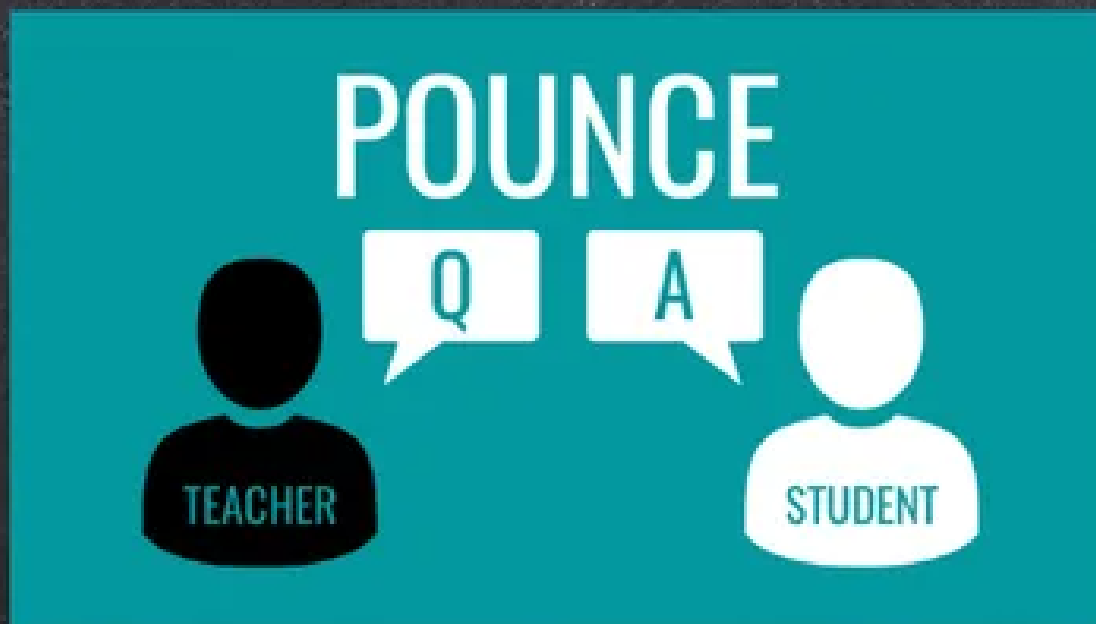
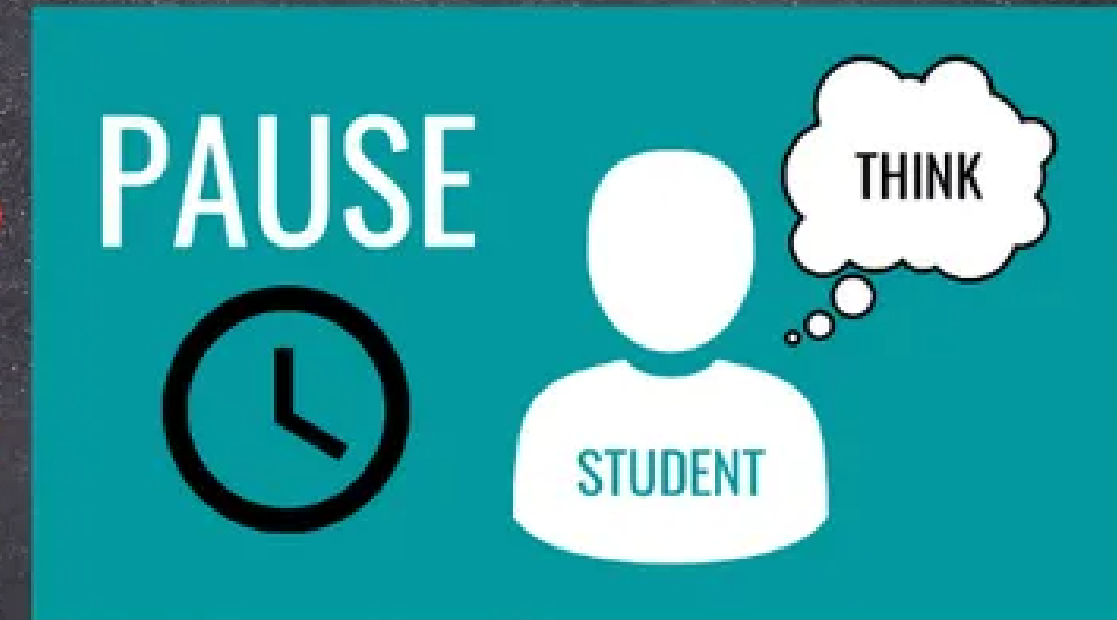
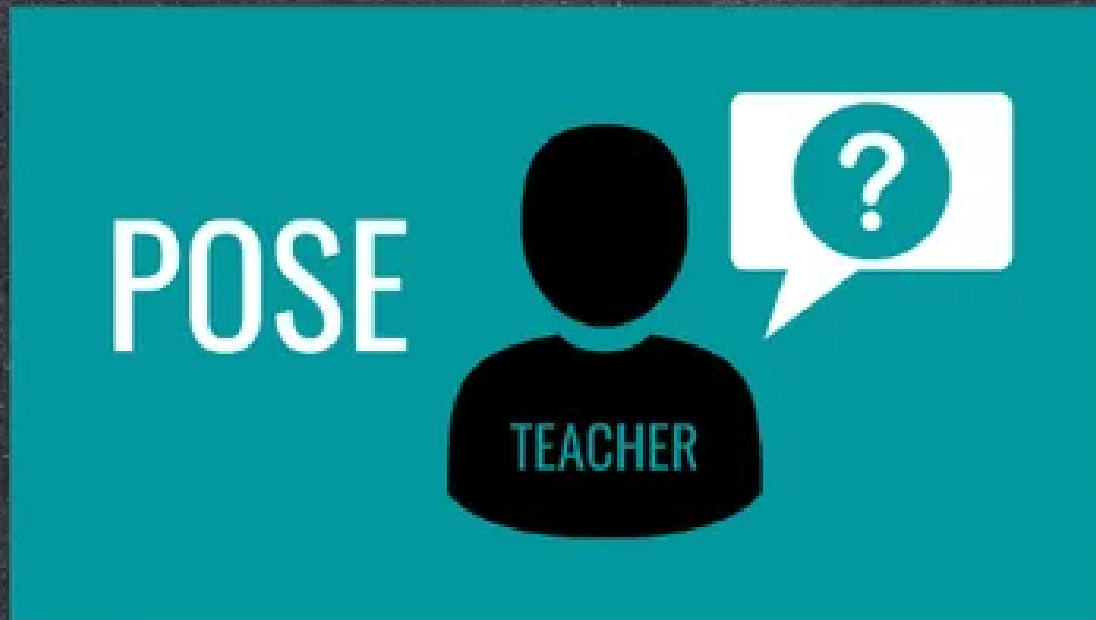
Hoe stimuleer jij taalproductie in interactie?

Hoe stimuleer jij taalproductie in interactie?

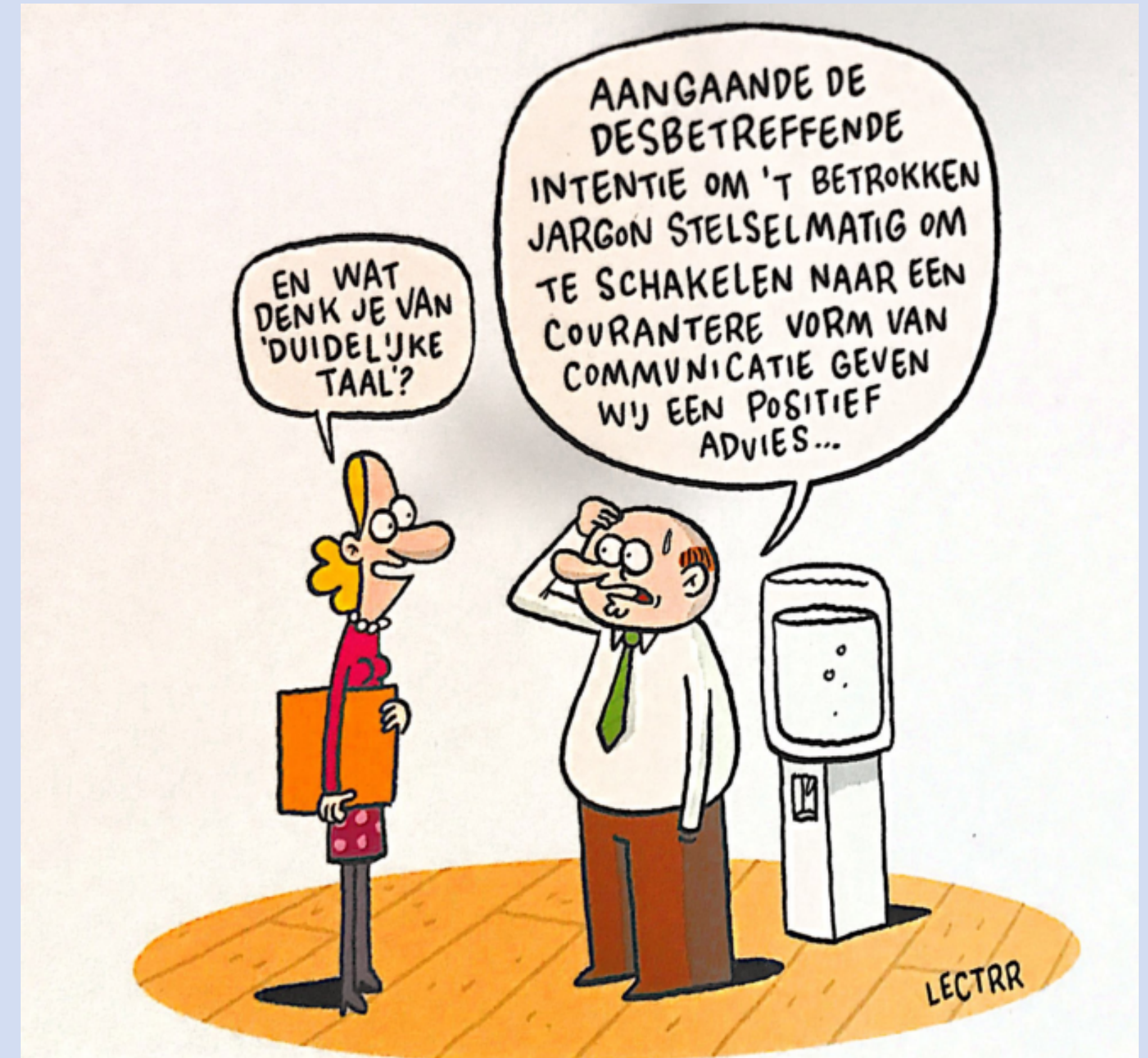
- Ik geef studenten de kans om hun (voor)kennis te verwoorden.
- Ik laat studenten oplossingen verwoorden of uitleg bij de antwoorden.
- Ik geef alle studenten voldoende kansen om taal te produceren, niet alleen de durvers of taalsterke studenten.
- Ik laat studenten elkaar vragen stellen / kennis uitwisselen / samenwerken.

POSE, PAUSE, POUNCE & BOUNCE

Hoe zorg jij voor een rijk, verzorgd **taalaanbod**, afgestemd op de studenten?

Hoe zorg jij voor een rijk, verzorgd **taalaanbod**, afgestemd op de studenten?

- Ik pas mijn taalgebruik aan:
niet te moeilijk, niet te makkelijk.
- Ik verbind alledaagse woorden
met academisch taalgebruik > rijk taalaanbod.
- Ik gebruik verzorgde en duidelijke taal.
- Ik spreek rustig.
- Ik spreek duidelijk.

[rijke teksten](#)

Interactie

[Voorbeeld docent Chemie](#)

3 taalsteun

3 kernvragen:

- Geef jij **taalfeedback**?
- Bevat je lesmateriaal **visuele ondersteuning**?
- Zet je in op **taalleerstrategieën**?

Hoe kan je taalfeedback geven?

Hoe kan je taalfeedback geven?

- Ik herhaal goede taaluitingen.
- Ik parafraseer of herformuleer.
- Ik geef een compliment (mondeling/schriftelijk).
- Ik help de student formuleren (maar niet te snel!)
- Ik geef voorbeeldformuleringen.
- Ik corrigeer.

Hoe kan je visuele ondersteuning geven?

Hoe kan je **visuele ondersteuning** geven?

→ **Ik toon wat ik zeg en zeg wat ik toon!**

- Ik gebruik schema's en afbeeldingen.
- Ik maak gestructureerde bordschema's.
- Ik noteer en verduidelijk begrippen op het bord.
- Ik geef bij opdrachten spreek/schrijfkaders.
- Ik gebruik concrete voorwerpen om abstracte begrippen duidelijk te maken.
- Ik gebruik een woordweb of mindmap.

Hoe kan je inzetten op taalleerstrategieën?

Hoe kan je inzetten op **taalleerstrategieën**?

- Ik leer studenten 'omgaan' met moeilijke woorden.
- Ik geef aanwijzingen bij het lezen van teksten.
- Ik stimuleer de studenten om te noteren.
- Ik besef dat elke spreek-, luister-, schrijf- en leesopdracht een taalopdracht is.
(vraag: geïntegreerd in evaluatie?)

Taalsteun

[Voorbeeld docent Chemie](#)

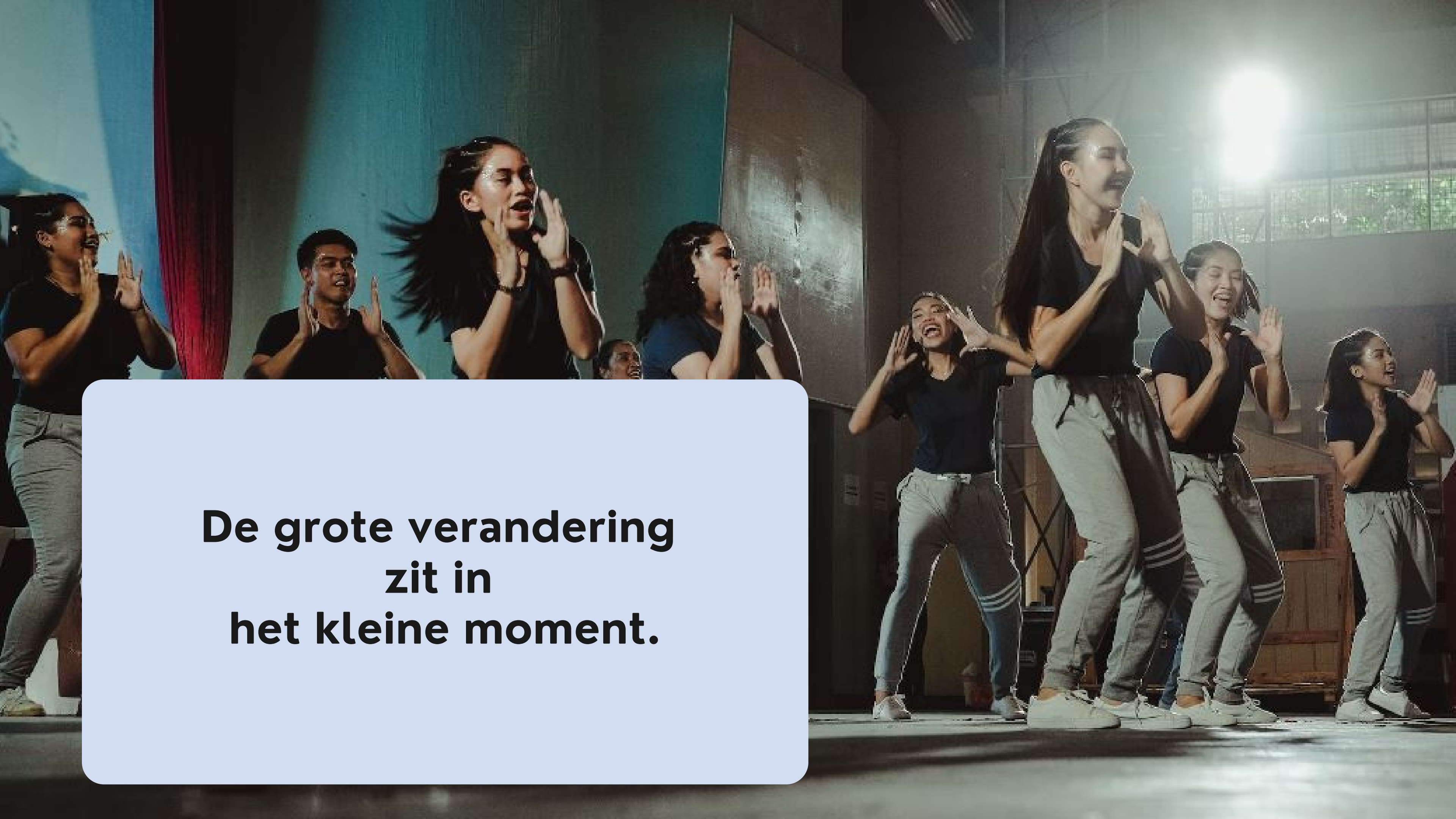
extra

4

extra

- Ik geef korte en duidelijke instructies.
- Ik ondersteun mijn instructie visueel.
- Ik demonstreer of geef 1 helder voorbeeld.
- Ik controleer het begrip!
(Kun je dat samenvatten?)
- Tijdens de opdracht loop ik rond, observeer ik en stuur ik bij door bv. vragen te stellen.

lesgeven...
of: begeleiden, onthalen,
coachen,...

**De grote verandering
zit in
het kleine moment.**

Welke concrete, haalbare stap ga jij nu zetten om je studenten dit academiejaar talig te versterken?

1. Context

SCHEPT DE DOCENT EEN GEPASTE
CONTEXT VOOR DE NIEUWE LEERSTOF
DIE HIJ AANBRENGT?

- ☐ Wordt de voorkennis van de studenten gebruikt als kapstok?
- ☐ Sluit de docent aan bij de interesses van de studenten?
- ☐ Zorgt hij ervoor dat de studenten zich betrokken voelen bij het onderwerp?
- ☐ Geeft hij voorbeelden?
- ☐ Vraagt hij voorbeelden?
- ☐ Situeert hij de les in de lessenreeks?
- ☐ Legt hij een verband naar het beroep/latere werkleven?

2. Interactie

2.1 IS ER VOLDOENDE TIJD VOOR
TAALPRODUCTIE IN INTERACTIE?

- ☐ Krijgen de studenten de kans om hun kennis en voorkennis te verwoorden?

- ☐ Verwoorden studenten oplossingen of uitleg bij de antwoorden?
- ☐ Krijgen alle studenten voldoende kansen om taal te produceren, niet alleen durvers en taalsterke studenten?
- ☐ Stellen de studenten elkaar vragen? Wisselen ze kennis uit? Mogen ze samenwerken?

2.2 IS HET **TAALAANBOD** VAN DE DOCENT
RIJK, VERZORGD EN AFGESTEMD OP DE
STUDENTEN?

- ☐ Drukt de docent zich niet te moeilijk of te gemakkelijk uit?
- ☐ Pendelt de docent heen en weer tussen alledaagse verwoording en academisch taalgebruik?
- ☐ Gebruikt de docent een verzorgde en duidelijke taal?
- ☐ Spreekt hij rustig?
- ☐ Articuleert hij duidelijk?

3. Taalsteun

3.1 GEEFT DE DOCENT **TAALFEEBACK**?

- ☐ Herhaalt hij goede taaluitingen van studenten?
- ☐ Parafraseert hij?
- ☐ Bevestigt de docent de studenten positief

- als ze spreken en schrijven?
- ☐ Helpt hij de studenten te formuleren?
- ☐ Herformuleert hij de taaluitingen van studenten?
- ☐ Geeft hij voorbeeldformuleringen?
- ☐ Corrigeert de docent taaluitingen van de studenten?

3.2 BEVAT HET LESMATERIAAL **VISUELE
TAALSTEUN**, VISUELE ONDERSTEUNING?

- ☐ Staan er in het materiaal schema's en afbeeldingen?
- ☐ Wordt het bord gebruikt om begrippen te noteren, verduidelijken of om bord-schema's te maken?
- ☐ Krijgen studenten bij opdrachten spreek- of schrijfkaders?
- ☐ Werkt de docent met concrete voorwerpen en attributen ter verduidelijking van abstracte begrippen?
- ☐ Wordt de kennis voorgesteld in een woordweb of een mindmap?

3.3 IS ER AANDACHT VOOR **TAALEER-
STRATEGIEËN**?

- ☐ Leren de studenten omgaan met moeilijke woorden?
- ☐ Krijgen ze aanwijzingen bij het lezen van teksten?
- ☐ Worden ze gestimuleerd om te noteren?

- ☐ Heeft de docent oog voor de aanpak van lezen, luisteren, schrijven en spreken?

4. Extra

ZIJN DE **INSTRUCTIES** VOOR OPDRACHTEN
IN DE LES, VOOR TAKEN EN OP EXAMENS
DUIDELIJK?

- ☐ Worden de instructies duidelijk en kort geformuleerd?
- ☐ Zijn de instructies visueel ondersteund?
- ☐ Krijgen de studenten één goedgekozen voorbeeld of wordt er een demonstratie gegeven?
- ☐ Voert de docent een begripscontrole uit?
- ☐ Volgt de docent tijdens de opdracht de uitvoering op door rond te lopen en te observeren?

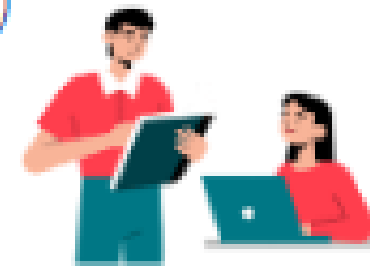
Sterke taal in jouw verhaal!

Wat kan het taalteam betekenen...

VOOR JOUW TEAM?

- workshops TOL op maat
- workshops of advies i.v.m. heldere instructies
- lesbezoek met didactisch taaladvies
- co-teaching als leerversterker - ook van elkaar
- input leveren i.v.m. evaluatie, innovatie,...
- ... (***u vraagt, wij draaien!***)

VOOR JOUW STUDENTEN?

- flexibele individuele taalcoaching, fysiek of online
- workshops op maat (bv. reflectieverslagen, Scoren met je scriptie...)
- meertalige conversatietafels
- ondersteuning bij leren leren, zelfexpressie, uitspraak, ...
- taalversterkende tools verkennen en inzetten

Tools voor jou ...

Sneltest Taalbewuste docent

Leidraad TOL in het Hoger Onderwijs

Materiaal via Odisee_Taalsterk

Alles begint bij de juiste instructies...

Dus ik zeg tegen mijn vrouw: "Gewoon langzaam de aanhanger in het water laten zakken tot de boot het water raakt. Echt, het is niet moeilijk...". "Doe ik voor je" zegt ze...

Bedankt!

leonie.vanlierop@odisee.be